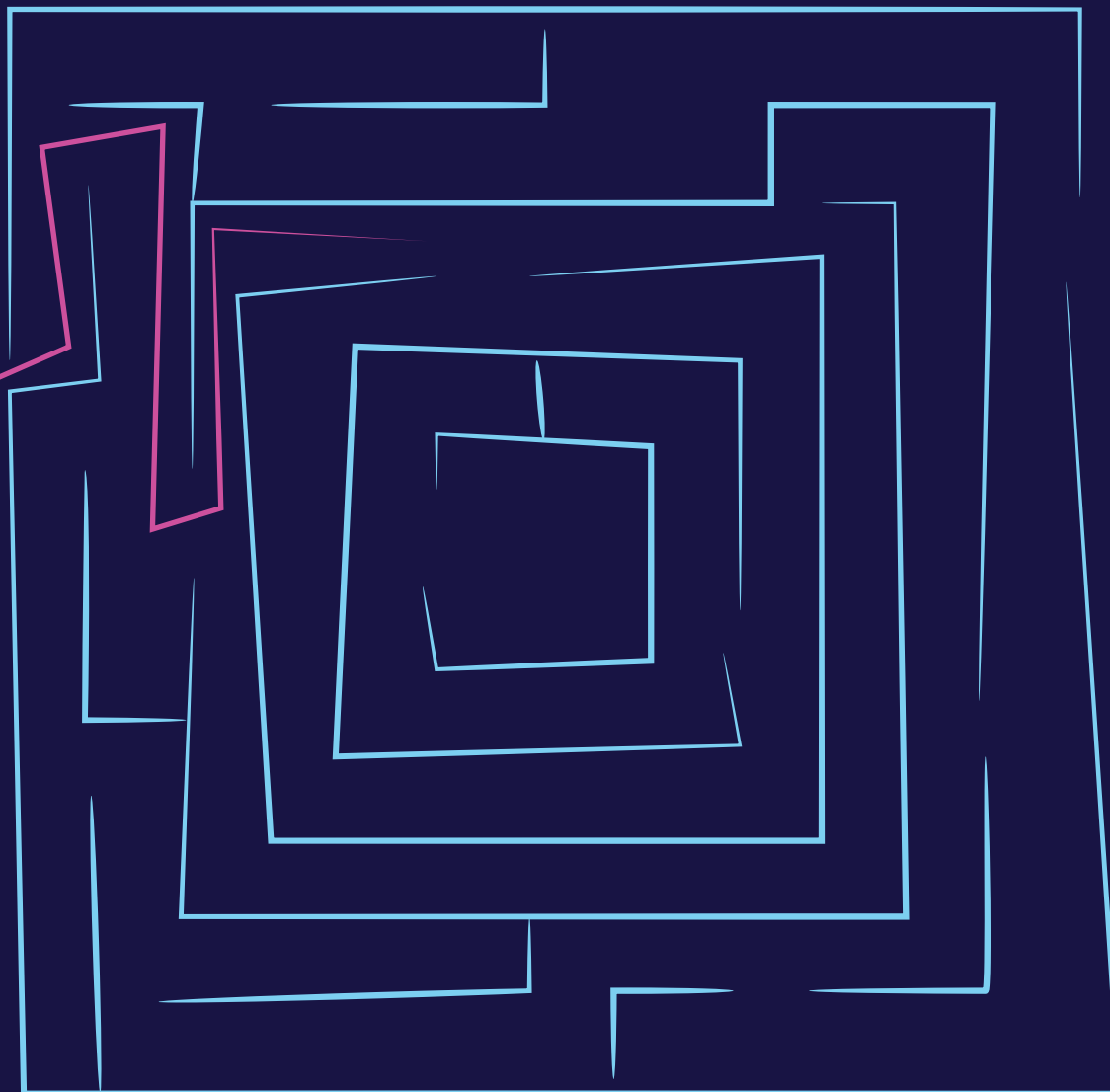

ANALIZË

SI MUND TË MARRË PËRSIPËR PUNËT NË
FUSHËN E TË RINJVE MINISTRIA E
POLITIKËS SOCIALE, DEMOGRAFISË DHE
RINISË

ANALIZË
SI MUND TË MARRË PËRSIPËR PUNËT
NË FUSHËN E TË RINJVE MINISTRIA
E POLITIKËS SOCIALE,
DEMOGRAFISË DHE RINISË

Konstantin Bitrakov
shtator 2024

IMPRESSUM

Projekti:

Praktiko demokraci

Titulli i originalit:

АНАЛИЗА НА КОЈ НАЧИН МИНИСТЕРСТВОТО ЗА СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА, ДЕМОГРАФИЈА И МЛАДИ ДА ГИ ПРЕЗЕМЕ РАБОТИТЕ ОД ОБЛАСТА НА МЛАДИТЕ - ANALIZË SI MUND TË MARRË PËRSIPËR PUNËT NË FUSHËN E TË RINJVE MINISTRIA E POLITIKËS SOCIALE, DEMOGRAFISË DHE RINIS

Botues:

Fondacioni Westminster për Demokraci, Republika e Maqedonisë së Veriut

Rreth botuesit:

Petar Trajkov, ushtrues i detyrës Drejtor në vend për Fondacionin Westminster për Demokraci

Autor:

Konstantin Bitrakov

Redaktore:

Stefani Spirovska

Lektorimi:

Kongresen Servisen Centar

E përkthyer nga maqedonisht në shqip:

Vjosa Taipi

Përpunimi teknik:

Petar Antevski

Shtypshkronja:

Pro Point

Tirazh:

50

Vendi i botimit:

Shkup

Viti i botimit:

2024

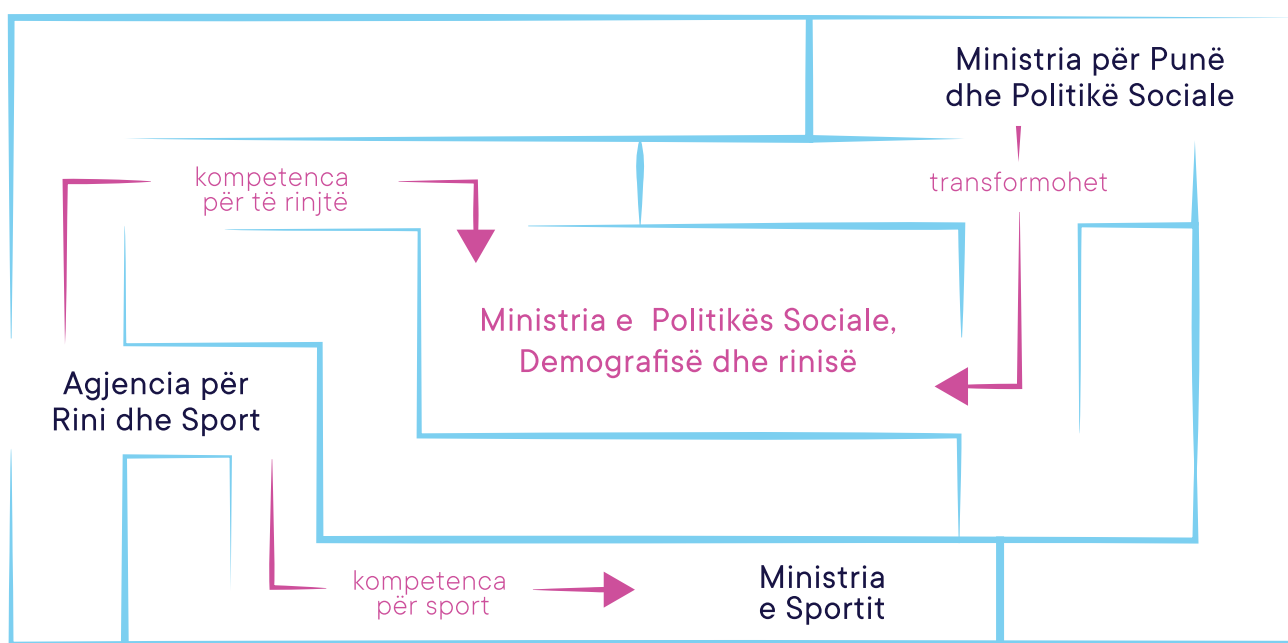
Kjo analizë u përgatit në kuadër të projektit “Praktiko demokraci” i financuar nga Qeveria e Mbretërisë së Bashkuar, me mbështetjen e Ambasadës Britanike në Shkup. Mendimet dhe qëndrimet në këtë përmbajtje nuk pasqyrojnë gjithmonë mendimet dhe qëndrimet të Qeverisë Britanike.

PËRMBAJTJA

Hyrje	6
I. Historiku dhe perspektiva historike	7
II. Kuadri ligjor	10
1. Ligji për organizimin dhe punën e organeve të administratës shtetërore	10
2. Ligji për të punësuarit në sektorin publik dhe Ligji për nëpunësit administrativë	14
3. Urdhëresë për parimet e organizimit të brendshëm të organeve të administratës shtetërore	16
4. Ligji për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore	16
5. Strategjia nacionale për të rinjtë	19
III. Prioritetet e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë për të filluar punën në fushën e rinisë	20
1. Përshtatja e akteve në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë dhe marrja në dorëzim e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport	21
1.1. Përshtatja e aktit për organizim të brendshëm	21
1.2. Përshtatja e aktit për sistematizimin e vendeve të punës	22
1.3. Marrja në dorëzim e punonjësve nga Agjencia për Rini dhe Sport	24
1.4. Plotësimi i vendeve të punës të sistematizuara vakante në njësitë pranë Sektorit për të Rinj	24
2. Ndryshimet në Ligjin për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore në dispozitat ku parashikohet kompetenca e Agjencisë për Rini dhe Sport	25
3. Përgatitja e programit (të brendshëm) të punës e Sektorit për të Rinj në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë	25
Shënime pëfundimtar	25
Shtojca 1: Plani i veprimit i hapave prioritare	26
Shtojca 2: Propozimi për atë se si mund të duken ndryshimet në lighin për pjesëarrje rinore dhe politika rinore për marrjen e kompetencave	28

HYRJE

Në qershor të vitit 2024, Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi ndryshimet në Ligjin për organizimin dhe funksionimin e organeve të administratës shtetërore (LOFOASH).¹ Me këto ndryshime dhe plotësime në LOFOASH janë bërë ndryshime të rëndësishme në fushën e rinisë.² Konkretnisht, Agjencia për Rini dhe Sport u shfuqizua dhe kompetencat e saj në fushën e rinisë u bënë kompetencë e Ministrisë së transformuar të Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, e cila nga ana e saj shfaqet si pasardhëse ligjore e Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Përveç kësaj, dispozitat ligjore përcaktojnë që Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë do të marrë përsipër edhe punonjësit që kryejnë punën në lidhje me rininë nga Agjencia (tani e shfuqizuar) për Rini dhe Sport, si dhe pajisjet përkatëse, inventarin dhe sende të tjera, arkivin, dokumentacionin, mjetet e punës, detyrimet dhe shlyerjen e detyrimeve, si dhe fonde të tjera nga Agjencia për Rini dhe Sport në lidhje me rininë.³

Pra, vullneti i ligjvënësit gjatë miratimit të ndryshimeve të përmendura në ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASH ishte që punët në fushën e rinisë të mos kryhen nga një organ i pavarur i administratës shtetërore,⁴ por nga një ministri. Kështu, ligjvënësi vendosi që ishte më e përshtatshme që ministria që merrej me çështje të politikave sociale të bënte punën në fushën e rinisë, e cila në të njëjtën kohë ishte e privuar nga kompetenca për t'u marrë me çështje në fushën e punës, dhe iu dha kompetenca për t'u marrë me demografinë. Ligjvënësi gjithashtu i kushtoi vëmendje vazhdimësisë së stafit që merret me këto çështje, duke

¹ Këto ndryshime dhe plotësime të fundit në Ligjin për organizimin dhe funksionimin e organeve të administratës shtetërore u propozuan më 6 qershor 2024 dhe u votuan nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut më 8 qershor 2024. Më shumë informacion është në dispozicion në: <https://www.sobranie.mk/detali-na-materijal.nsp?param=2b7c14cb-5383-451a-8fb8-ddaa86dfe1eb> (qasur më 24 shtator 2024). Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për organizimin dhe punën e organeve të administratës shtetërore të vitit 2024 është botuar në Gazetën Zyrtare nr. 121/2024.

² Sigurisht, u prezantuan edhe risi të tjera. Në fakt, ndryshimet dhe plotësimet në LOFOASH nga viti 2024 ishin më të mëdha. U reformua mënyra se si është organizuar administrata shtetërore (numri i ministrive u rrit nga 16 në 20, dhe një pjesë e resorëve dhe kompetencave të ministrive ekzistuese u ndryshuan gjithashtu), u parashikua që në të ardhmen një organ i administratës shtetërore, përveç një ministrie, të mund të themelohej me një ligj të veçantë vetëm pas një vlerësimi paraprak të ndikimit të rregullores, u parashikua një detyrim për drejtorët e organeve të pavarura të administratës shtetërore dhe organeve brenda ministrive për të paraqitur plane vjetore dhe raporte gjashtëmujore për punën në Qeveri, përkatësisht ministrinë resoriale, etj.

³ Shih: neni 28, paragrafi 1, pika 8 dhe neni 29, paragrafi 11, 13, 14 dhe 15 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për organizimin dhe punën e organeve të administratës shtetërore të vitit 2024 (Gazeta Zyrtare nr. 121/2024).

⁴ Agjencia për Rini dhe Sport kishte statusin e organit të pavarur të administratës shtetërore. Siç sugjeron emri i tyre, këto organe të administratës shtetërore nuk i përgjigjen asnjë ministrie të resorit, por drejtpërsëdrejti Qeverisë, e cila, në fakt, emëron dhe shkarkon drejtorët e tyre. Për dallim nga ministrat, është e qartë se drejtorët nuk janë anëtarë të Qeverisë dhe nuk marrin pjesë në punën e saj (përveç si përjashtim, kur mund të thirren për të marrë pjesë në seanca në kushte të veçanta, pa të drejtë vote).

parashikuar që punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport, të cilët merreshin posaçërisht me çështjet e rinisë (dhe jo me çështje në fushën e sportit), do të kalonin në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.

Ministria për Punë dhe Politikë Sociale + **demografi dhe të rinj**

Mund të interpretohet, duke marrë parasysh këtë reformë, se për ligjvënësin (dhe për Qeverinë që u zgjodh menjëherë pas miratimit të ndryshimeve në LOFOASH) resori i të rinjve bëhet prioritet.

Megjithatë, miratimi i ndryshimeve në LOFOASH është vetëm një hap inicial. Në mënyrë që Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë të ndërmarrë me sukses zbatimin e kompetencave që lidhen me rininë (përkatësisht të vërehet një ndryshim pozitiv në ndërtimin dhe zbatimin e politikave që lidhen me rininë dhe të rrisë pjesëmarrjen e të rinjve në vendimmarrje), duhet të ndërmerren hapa të rëndësishëm shtesë: të përgatitet një analizë funksionale në të cilën, ndër të tjera, të përcaktohet se si duhet të riorganizohet ministria për të kryer me sukses kompetencat e reja të caktuara; të krijohen njësi të reja organizative; të sistemohen vendet e punës që do të plotësohen, në një pjesë, me punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport; të përcaktohen prioritetet strategjike në portofolin e të rinjve; të përcaktohet një plan afatgjatë për punën e njësive përkatëse organizative dhe më shumë. Që këto hapa (disa prej të cilave tashmë kanë filluar) të ndërmerren me sukses, është e nevojshme të studiohen paraprakisht ligjet përkatëse, por edhe praktikat dhe përvoja aktuale në punën e Agjencisë për Rini dhe Sport. Në këtë drejtim po përgatitet edhe kjo analizë. Gjegjësisht, qëllimi është t'i shërbejë Ministrisë në ndërmarrjen e hapave të nevojshëm në mënyrë që të fillojë të punojë në sektorin e rinisë. Kjo analizë u përgatit me mbështetjen e Fondacionit Westminster për Demokraci (WFD).

I. HISTORIKU DHE PERSPEKTIVA HISTORIKE

Siç u përmend në fjalën e hapjes, në periudhën nga (korrik) 2000 deri në (qershor) 2024, Agjencia për Rini dhe Sport, e cila kishte statusin e një organi të pavarur të administratës shtetërore me cilësinë e një personi juridik, drejtori i të cilit emërohej dhe shkarkohej nga Qeveria, ishte kompetente të merret me çështjet e të rinjve, përkatësisht të kryejë punët e të rinjve.

Konkretisht, Agjencia për Rini dhe Sport u krijua me miratimin e (versionit fillestar të) LOFOASH në vitin 2000. Më pas ligjvënësi parashikoi që Ministria e deriatëhershme e Rinisë dhe Sportit⁵ do të shndërrohej në Agjencinë për Rini dhe Sport. Përveç drejtorit, Agjencia kishte edhe një zëvendësdrejtör. Shumica e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport kishin statusin e nëpunësve civilë,⁶ dhe vetëm një pjesë e vogël ishin persona ndihmës-teknikë (roje, korrier, etj.). Me përjashtim të vendeve të punës së këshilltarëve shtetërorë, të⁷ gjitha vendet e punës të tjera u sistematizuan në një nga disa njësitë organizative:

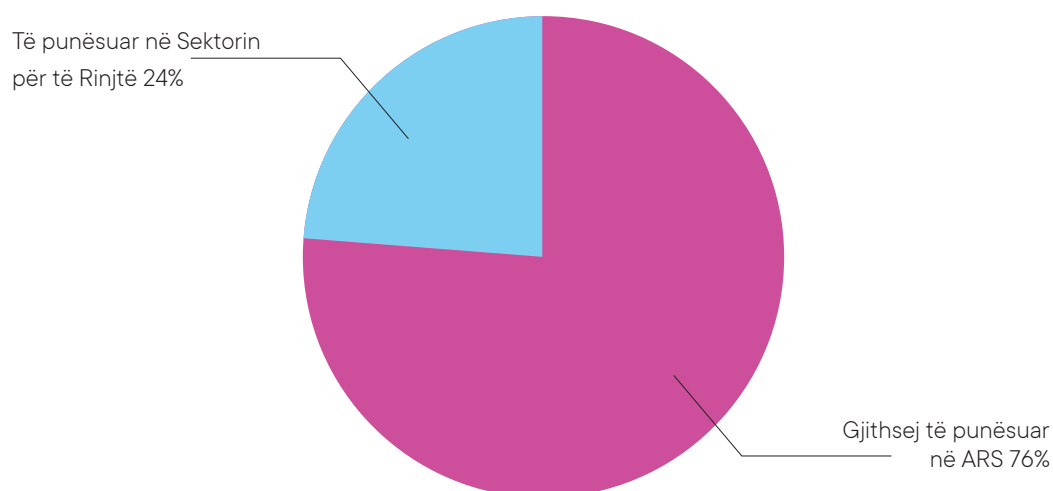
⁵ Kjo ministri është themeluar me Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për organet e administratës (Gazeta Zyrtare nr. 63/1998). Ligji për organet e administratës (versioni i konsoliduar i të cilit mbulonte tekstin origjinal të vitit 1990 dhe ndryshimet e vitit 1994 dhe 1998) pushoi së qeni i vlefshëm me hyrjen në fuqi të ligjit ekzistues LOFOASH.

⁶ Marrëdhënia e punës së nëpunësve është rregulluar fillimisht me Ligjin për nëpunësit civilë (Gazeta Zyrtare nr. 59/2000 ... 132/2014), dhe sot rregullohet me Ligjin për nëpunësit administrativ (Gazeta Zyrtare nr. 27/2014 ... 99/2022). Sipas këtij ligji, nëpunësit administrativë ndahen në dy grupe: nëpunësit shtetërorë dhe nëpunësit publikë. Punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport janë klasifikuar si nëpunës shtetërorë.

⁷ Sipas Aktit për Sistematizimin e Vendeve të Punës, Agjencia për Rini dhe Sport parashikonte dy vende pune të një Këshilltari Shtetëror, përkatësisht Këshilltar Shtetëror për Sport dhe Rini dhe Këshilltar Shtetëror për Investime Kapitale dhe Objekte Sportive. Nga këto dy vende pune, vetëm i pari u plotësua. Akti për sistematizimin e vendeve të punës të Agjencisë për Rini dhe Sport është në dispozicion në: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fapi.ams.gov.mk%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F11%2Fsistematizaczija-so-site-izmeni-15.06.2021-1.doc&wdOrig-in=BROWSELINK> (пристапено на 30.09.2024 година).

SEKTORI	NJËSIA
/	Njësia për Mbikëqyrje Inspektuese
/	Njësia për Revizion të Brendshëm ⁸
Sektori për Burime Njerëzore dhe Mbështetje të Punës së Drejtorit	Njësia për Marrëdhënie me Publikun dhe Protokoll
	Njësia për Mbështetje të Drejtorit
Sektori për të Rinj	Njësia për Integrim Evropian dhe Bashkëpunimin Ndërkombëtar midis të Rinjve
	Njësia për Politika Rinore
Sektori për Sport	Sektori për Sport Kombëtar dhe Ndërkombëtar
	Njësia e Mbështetjes Ligjore në Sport
	Njësia për Integrim Evropian dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar në Sport
Sektori për Investime Kapitale dhe Objekte Sportive	Njësia për përgatitje projektuese dhe teknike dhe përcaktimin e dinamikës dhe shkallës së kryerjes së punimeve ndërtimore
	Njësia për Objekte Sportive
Sektori për Çështje Juridike dhe Financiare	Njësia për Kontroll Buxhetor, Koordinim, Kontabilitet dhe Pagesa
	Njësia për Prokurime Publike

ak para se të shfuqizohej, Agjencia për Rini dhe Sport kishte gjithsej 46 punonjës, përfshirë 11 në Sektorin për të Rinj.⁹ Në pajtim me sa më sipër, numri i të punësuarve në Sektorin për të Rinj arriti në pak më pak se 24% të numrit të përgjithshëm të të punësuarve. Për më tepër, shumica e të punësuarve në Sektorin për të Rinjtë u shpërndanë në Njësinë për Integrim Evropian dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar me Rininë, që flet për kapacitetet e vogla të Njesisë për Politika Rinore.

⁸ Sektori për revizion të brendshëm ka qenë i paraparë, por nuk është plotësuar asnjë vend pune. Shih: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fapi.ams.gov.mk%2Fwp-content%2Fuploads%2F2023%2F09%2Ftabelaren-pregled-na-vraboteni-vo-ams-09.-2023.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> (qasur më 30.09.2024).

⁹ Shiko: Paraqitje tabelare e të punësuarve të Agjencisë së Rinisë dhe Sportit, në dispozicion në: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fapi.ams.gov.mk%2Fwp-content%2Fuploads%2F2023%2F09%2Ftabelaren-pregled-na-vraboteni-vo-ams-09.-2023.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK> (qasur më 30.09.2024). Nëse marrim parasysh edhe Këshilltarin Shtetëror për të rinj dhe sport si një punonjës që bën punë në fushën e rinisë, atëherë numri i përgjithshëm i punonjësve që merren me çështjet e rinisë do të ishte 12.

Prandaj, është evidente se fokusi në Agjencinë për Rini dhe Sport ishte më shumë në sport dhe çështje të lidhura (investime kapitale dhe lehtësira në fushën e sportit) sesa në çështjet e të rinjve. Për fat të keq, kjo situatë ka çuar në një vakum të caktuar, përkatësisht shpesh është vërejtur se është e nevojshme të ndahen më shumë burime, përfshirë burimet njerëzore, për të ndërtuar politika cilësore për të rinjtë, por edhe për të siguruar zbatimin e angazhimeve të përshkruara nga dokumentet strategjike.

Së fundi, në vitin 2024, siç është theksuar tashmë, duke manifestuar vullnetin e tij se punët në fushën e rinisë dhe sportit nuk duhet të kryhen nga një organ i pavarur i administratës shtetërore, por nga një ministri, ligjvënësi shfuqizoi Agjencinë për Rini dhe Sport. Përgjegjësitë e saj u transferuan në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë dhe në Ministrinë e Sportit. Është e vështirë të supozohet se mbi çfarë është bazuar mendimi i ligjvënësit, duke qenë se në këtë drejtim nuk është deklaruar asgjë në shpjegimin e propozim - ligjit për ndryshimin e LOFOASH-së.¹⁰ Gjithsesi, mund të interpretohet se bëhet fjalë për dëshirën t'i kushtohet më shumë vëmendje çështjeve në fushën e rinisë.

Pra, historikisht, ka pasur dy vendime politike diametralisht të kundërta: së pari në vitin 2000, çështjet në fushën e rinisë u dorëzuan nga një ministri në një organ të pavarur të administratës shtetërore, që më pas në vitin 2024 ato t'i dorëzohen një organi të pavarur të administratës shtetërore përkatësisht një ministrie.

Vlen të theksohet se dispozitat e Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASH,¹¹ me të cilat parashihej shfuqizimi i Agjencisë për Rini dhe Sport, nuk u dhanë me efekt të prolonguar. Kjo ka rezultuar në disa sfida për Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Nga njëra anë, u krijua presion për të marrë menjëherë përsipër punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport, të cilët kryenin punë në fushën e rinisë.¹² Nga ana tjetër, kjo nuk mund të zbatohet menjëherë, duke qenë se as akti për organizimin e brendshëm dhe as akti për sistematizimin e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë nuk u përshtatën me dispozitat e reja të LOFOASH.¹³ Përveç kësaj, Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë nuk fitoi një periudhë në të cilën mund të kryeshin aktivitete të tjera përgatitore, përveç transferimit të punonjësve, me qëllim ndërmarrjen përsipër të punëve në fushën e rinisë. Prandaj, për të lehtësuar procesin e ndërmarrjes së kompetencave dhe punonjësve, vazhdimi i kësaj analize do të shqyrtojë hapat e ardhshëm që duhet të ndërmarrë Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Megjithatë, para se të fillojë shqyrtimi i tyre, do të bëhet një rishikim i dispozitave më të rëndësishme të ligjeve përkatëse për të sqaruar bazën për hapat e planifikuar të ardhshëm.

¹⁰ Propozim - ligji për ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASH datë 06.06.2024 me nr. arkivor 08-2868/1 është në dispozicion në faqen e internetit të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut: <https://www.sobranie.mk/materijali-parlament.nsp> (qasur më 30.09.2024). Në shpjegimin e këtij propozim - ligji nuk përmendet aspak Agjencia për Rini dhe Sport. Më shumë vëmendje i kushtohet nevojës për riorganizimin e ministrive.

¹¹ Gazeta Zyrtare nr. 121/2024.

¹² Edhe pse afati për marrjen në dorëzim të punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport është pesë muaj nga hyrja në fuqi e ndryshimeve në LOFOASH. Duke qenë se ndryshimet dhe plotësimet LOFOASH në fuqi më 10.06.2024, afati i fundit për ndërmarrjen e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport (të cilët kryejnë punën në fushën e rinisë) është 10.11.2024. Shih: Neni 29, paragrafi 13 së bashku me nenin 29, paragrafi 11 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASH (Gazeta Zyrtare nr. 121/2024).

¹³ Me fjalë të tjera, nuk kishte as njësi organizative të përshtatshme dhe as punë të sistematizuara për të cilat mund të caktoheshin punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport që merreshin me çështje në fushën e rinisë.

II. KUADRI LIGJOR

1. LIGJI PËR ORGANIZIMIN DHE PUNËN E ORGANEVE TË ADMINISTRATËS SHTETËRORE

Një pjesë e dispozitave të LOFOASh-së, tashmë janë përpunuar, përkatësisht, tashmë u është kushtuar vëmendje dispozitave që shfuqizuan Agjencinë për Rini dhe Sport dhe që parashikonin transferimin e (një pjese) të kompetencave, punonjësve dhe ngjashëm në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.

Megjithatë, me këtë rast, ne do t'i referohemi përsëri dispozitave të LOFOASh-së. Aludojmë në dispozitat në lidhje me kompetencat e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Analiza e këtyre dispozitave është e nevojshme për të kuptuar se çfarë duhet të bëjë Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë në sektorin e rinisë.

Kështu, kompetencat e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë parashikohen në nenin 24, paragrafi 1 nga gjithsej 21 pikë. Sigurisht, vetëm një pjesë e këtyre kompetencave iu referohen të rinjve. Nëse përpiqemi të bëjmë filtrim, do të arrijmë në përfundimin se Ministria, në fushën e rinisë, duhet të ushtrojë kompetencat në lidhje me:

- mbrojtjen e fëmijëve dhe të miturve
- mbrojtjen e të rinjve dhe grave
- përgatitjen dhe zhvillimin e politikës rinore
- kujdesin për zhvillimin psikofizik të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre
- inkurajimin dhe asistimin e formave të organizimit rinor
- ndërmarrjen e masave për krijimin e kushteve për të mbajtur të rinjtë e aftë dhe të talentuar në Republikë, si dhe krijimin e kushteve për stimulimin e kthimit të tyre
- nxitjen e punësimit të të rinjve.

Në dy pikat e fundit të nenit 24, paragrafi 1 përmban edhe dy norma referimi, sipas të cilave Ministria kryen edhe mbikëqyrjen brenda kompetencave të saj (të cilat, natyrisht, duhet të përcaktohen më tej në një ligj të veçantë), që do të thotë, kryen punët e tjera të përcaktuara me ligj (që do të thotë se ligjet e tjera, përveç LOFOASh, përcaktohen edhe kompetencat e Ministrisë).

Menjëherë vërehet se formulimet janë të përgjithshme, siç i përshtaten dispozitave të përfshira në një ligj sistemik. Gjithashtu, pjesa më e madhe e këtyre dispozitave janë të njëjtat që kanë rregulluar në të kaluarën juridiksionin e Agjencisë për Rini dhe Sport. Megjithatë, nga këto dispozita mund të nxirret një përfundim se cilat janë përparësitë e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë në resorin me interes për ne (përkatësisht resorin e rinisë). Së pari, ekziston një konsensus që ministritë si organe të administratës shtetërore, në përgjithësi, kryejnë disa aktivitete.¹⁴ Së pari, zbatojnë politikën e vendosur nga Kuvendi dhe Qeveria, përkatësisht zbatojnë ligjet dhe aktet e tjera të përgjithshme. Ministritë e bëjnë këtë duke miratuar akte të përgjithshme ligjore (rregullore administrative) dhe akte të veçanta administrative (zakonisht të quajtura aktvendime). Gjithashtu, me qëllim zbatimin e politikës dhe ligjeve të përcaktuara, ministritë kryejnë veprime dhe masa të tjera (administrative) (mbajnë evidencë, mbajnë regjistra, ekzekutojnë vendime, etj.). Së dyti, ministritë monitorojnë situatën në resorët për të cilët janë krijuar dhe i japin iniciativa Qeverisë, ndërsa përmes saj edhe Kuvendit, me qëllim zgjidhjen e problemeve të hapura. Ky aktivitet i dytë i ministrive, dukshëm, ka dy komponentë: iniciativa analitike dhe kreative. Në ushtrimin e kompetencave të tyre, ministritë mbledhin një sasi të madhe të të dhënave të cilat më pas i analizojnë për të ofruar përfundimisht masa për përmirësimin e situatës. Së treti, ministritë përgatisin rregullore dhe akte të tjera të përgjithshme dhe kryejnë punë profesionale për Qeverinë dhe Kuvendin. Së katërti, ministritë zgjidhin çështje

¹⁴ Më shumë në: Davitkovski B., Pavlovska-Daneva A. (2018). E drejta administrative – Pjesa e parë (e drejta materiale), Universiteti "Shën Cirili dhe Metodi" në Shkup, faqe 249-270. Publikimi është në dispozicion përmes : https://www.ukim.edu.mk/e-izdaniya/PRF/Administrativno_pravo_1.pdf (qasur më 30.09.2024).

administrative në përputhje me ligjin. Kjo nënkupton zbatimin e normave të përgjithshme në situata dhe marrëdhënie specifike, përkatësisht zgjidhjen e të drejtave, detyrimeve dhe interesave ligjore të personave fizikë dhe juridikë. Së fundi, e pesta, ministritë ushtrojnë mbikëqyrje administrative. Ekzistojnë disa lloje të mbikëqyrjes administrative, të tilla si mbikëqyrja e akteve të përgjithshme, mbikëqyrja e akteve specifike dhe mbikëqyrja e inspektimit. Nëse marrim parasysh këto aktivitete të përgjithshme të ministrive dhe i kryqëzojmë me shtatë pikat (nga neni 24, paragrafi 1) të LOFOASH, do të arrijmë në përfundimin se Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë duhet të punojë në fushën e rinisë, përkatësisht cilat janë përparësitë e saj. Këto prioritete, përkatësisht detyrat e Ministrisë janë paraqitur në formë tabelare si më poshtë:

MINISTRIA KRYEN PUNËT QË KANË TË BËJNË ME:	ÇFARË DO TË THOTË NË PRAKTIKË:
Mbrojtja e fëmijëve dhe të miturve ¹⁵	Megjithëse në pamje të parë duket se këto dy kompetenca hyjnë në portofolin e “të rinjve”, vlen të përmendet se ato ishin parashikuar edhe para ndryshimeve në LOFOASH të vitit 2024, si kompetenca të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Këto kompetenca ishin nën resorin e “politikës sociale”. Prandaj, ato do të vazhdojnë të kryhen nga njësitë organizative përkatëse që i kanë ushtruar deri më tani. Prandaj, nuk do t'i kushtojmë vëmendje shtesë atyre në këtë analizë.
Mbrojtja e të rinjve dhe grave	Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë është kompetente për të përgatitur akte që do të hartojnë politika në lidhje me rininë. Një veprim i tillë është, për shembull, Strategjia Kombëtare për Rininë, e cila parashikohet në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politika rinore, i cili do të diskutohet më tej. Pas përfundimit të strategjisë aktuale, Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë do të jetë organi që do të duhet të vlerësojë atë që është përfunduar deri më tani ¹⁶ dhe të përshkruajë angazhime dhe masa të reja strategjike (të cilat më pas duhet të miratohen nga Qeveria). Sigurisht, kjo bëhet në koordinim me organet e tjera që, sipas kompetencave të tyre, duhet të përfshihen në krijimin e politikave rinore.
Përgatitja dhe zhvillimi i politikës rinore	Gjithashtu vlen të përmendet se krijimtaria e Ministrisë në këtë drejtim mund të jetë e gjerë dhe mund të miratohen akte të tjera strategjike, përveç strategjisë së përmendur. Ministria gjithashtu duhet të ketë përfaqësuesit e saj në trupat ndër-resorialisht të punës që diskutojnë politikën, gjegjësisht aktet që ndikojnë në politikën e të rinjve (për shembull, në trupat e punës për strategjinë e arsimit, strategjinë e punësimit, etj.).
	Pra, këtu shohim veprimtarinë e monitorimit të situatës dhe dhënies së nismave, përkatësisht veprimtarinë analitiko-kërkimore dhe krijuese të Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.

¹⁵ Vlen të theksohet se në një ndërhyrje të ardhshme në LOFOASH, ky paragraf mund të riformulohet në mënyrë që të tregohet vetëm “mbrojtja e fëmijëve”. E japim këtë sugjerim sepse termat “fëmijë” dhe termat “të mitur” janë në thelb sinonime. Neni 1 i Konventës për të Drejtat e Fëmijëve thotë se një fëmijë është “çdo qenie njerëzore nën moshën 18 vjeç”. Personat nën moshën 18 vjeç në Republikën e Maqedonisë së Veriut janë të mitur.

¹⁶ Edhe pse, natyrisht, zbatimi i Strategjisë Kombëtare për të rinjtë duhet të monitorohet vazhdimisht dhe raportet duhet të lëshohen herë pas here duke shpjeguar se cilat masa janë zbatuar.

	Në kuadër të kësaj kompetence, gjithashtu, Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë duhet të përgatisë projekt-rregullore të rëndësishme për të rinjtë çështjet e të rinjve. Konkretisht, kompetenca është përgatitja e politikave në fushën e rinisë ndërsa politikat shndërrohen në ligje. Këtu po flasim për një marrëdhënie të dyanshme: Ministria mund të iniciojë miratimin e ligjeve të reja ose ndryshimin e atyre ekzistuese në Qeveri, ose Qeveria mund ta detyrojë Ministrinë të përgatisë një projekt-rregullore. Sigurisht, Ministria, në bazë të një ligji, mund të ketë juridiksion dhe të miratojë akte nënligjore (rregulla, udhëzime, etj.). Pra, për të zbatuar këtë kompetencë të ministrisë, do të jetë e nevojshme të kryhet edhe veprimtaria e përgatitjes së ligjeve dhe rregulloreve të tjera.
Kujdesi për zhvillimin psikofizik të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre	Shqetësimi për zhvillimin psikofizik të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre duhet parë sërish nga prizmi i monitorimit të situatës dhe dhënies së iniciativave (Qeverisë dhe Kuvendit për përmirësimin e zhvillimit të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre). Kjo për shkak se Ministria, si organ i administratës shtetërore, nuk mund t'u japë mbrojtje të drejtpërdrejtë të rinjve dhe/ose të monitorojë zhvillimin e tyre (i cili do të ishte i qenësishëm në një institucion publik). Pra, për të monitoruar zhvillimin psikofizik të të rinjve, përkatësisht për të hartuar politika për mbrojtjen e tyre, Ministria duhet të mbledhë të dhëna që flasin për këto kushte dhe fenomene dhe të propozojë zgjidhje të përshtatshme.
Inkurajimi dhe asistimi i formave të organizimit rinor	Për të inkurajuar dhe ndihmuar organizimin e të rinjve, Ministria mund dhe duhet të kryejë më shumë aktivitete. Së pari, Ministria duhet të ndërmarrë zbatimin e Ligjit për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore,¹⁷ i cili do të diskutohet më tej në tekst. Së dyti, Ministria duhet të hartojë ose përgatisë një program/platformë për të ndihmuar format e organizatave rinore, zbatimin e të cilave do të përfshijë dhe zbatojë projekte dhe fushata që do të motivojnë organizatat rinore në bashkëpunim me organizatat ndërkombëtare që trajtojnë çështjet rinore brenda aktiviteteve të tyre, si dhe në bashkëpunim me shoqatat dhe fondacionet vendase, përkatësisht palët e interesuara në sektorin joqeveritar. Së treti, Ministria mund të shpallë thirrje publike për grante dhe lloje të tjera të mbështetjes financiare për organizatat rinore.¹⁸ Së katërti, do t'i kthehemi përsëri monitorimit të situatës dhe dhënies së iniciativave. Ministria duhet të monitorojë situatën me organizatën rinore, të gjejë pengesat për intensifikimin e organizatës rinore dhe t'i propozojë masa për rritjen e saj Qeverisë dhe, në instancë të fundit, Kuvendit. Kjo do të

¹⁷ Gazeta Zyrtare nr. 10/2020

¹⁸ Publikimi i thirrjeve publike për mbështetje financiare dhe grante nënkupton përfshirjen e disa njësive organizative brenda Ministrisë. Mbi të gjitha, këto do të ishin Sektori për të Rinjtë (për të cilin më shumë mund të shihet më poshtë) dhe Departamenti i Politikave të të Rinjve, i cili do të përshkruante skemat e granteve, objektivat e grantit dhe kushtet për aplikim. Praktiki, i gjithë vizioni pas një granti të caktuar do të vinte nga ky Sektor. Por në kontekst më të gjerë, do të përfshihen njësitë e tjera organizative: Sektori për Çështje Financiare, i cili do të përcaktojë nëse dhe sa fonde janë në dispozicion, Sektori për Çështje Ligjore, të Përgjithshme dhe Rregullatore, i cili duhet të marrë parasysh aspektet ligjore të grantit (pajtuueshmëria me rregulloren), dhe Sektori për Programet dhe Fondet e BE-së, përkatësisht Sektori për Integrim Evropian dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar, nëse në një rast specifik është një rialokim – ndarja e fondeve që rrjedhin nga një projekt tjetër ku vetë Ministria ka marrë një grant rialokimi.

	nënkuptonte miratimin, nëse konsiderohet e nevojshme, të ligjeve të reja dhe/ose ndryshimeve të ligjeve ekzistuese. Sigurisht, duke pasur parasysh faktin se kjo kompetencë tashmë është ushtruar nga Agjencia për Rini dhe Sport në të kaluarën (punonjësit e së cilës do të merren nga Ministria), ka përvojë të mjaftueshme të mëparshme për ekzekutimin e saj të suksesshëm dhe efektiv.
Marrja e masave për krijimin e kushteve për të mbajtur të rinjtë e aftë dhe të talentuar në Republikë, si dhe krijimin e kushteve për stimulimin e kthimit të tyre	Ngjashëm si në kompetencën e mëparshme, këtu mund të ndërmerren aktivitete të ndryshme, të cilat, më së shpeshti në mënyrë indirekte, do të ndikojnë në mbajtjen e të rinjve të aftë dhe të talentuar në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Megjithatë, duke qenë se i ashtuquajtimi largim i trurit ndodh për shkak të një numri faktorësh,¹⁹ është e nevojshme të krijohet një bashkëpunim intensiv me ministritë e tjera, portofolet e të cilave lidhen me mbajtjen e të rinjve të aftë dhe të talentuar në vend. Këtu i referohemi kryesisht Ministrisë së arsimit dhe shkencës dhe Ministrisë së Ekonomisë dhe Punës. Gjithashtu, në një kontekst më të gjerë, bashkëpunimi me Ministrinë e transportit është jashtëzakonisht i rëndësishëm, në mënyrë që të punohet në përmirësimin e infrastrukturës rrugore të nevojshme për të rinjtë, por edhe për Ministrinë e vetëqeverisjes lokale dhe njësitë e vetëqeverisjes lokale në mënyrë që të krijohen kushte më të mira për të rinjtë brenda komunave. Përveç kësaj, është e nevojshme të përfshihen vetë të rinjtë në ndërmarrjen e këtyre aktiviteteve (për mbajtjen e të rinjve në vend), në mënyrë që aktivitetet të ndërtohen nga të rinjtë për të rinjtë. Ideja është të demonstron se në një sistem të mirëorganizuar, ku të rinjtë do të kenë mundësi për arsimim dhe punësim adekuat, infrastrukturë adekuate dhe potencial për t'u përfshirë në politikëbërje (në nivel kombëtar dhe lokal), ata do të jenë më të motivuar për të qëndruar në vend. E thënë thjesht, përmes aktiviteteve intensive në bashkëpunim me portofolet e tjera, Ministria duhet të punojë për të shkëputur të rinjtë nga mendimi për t'u larguar nga vendi. Pra, duke marrë parasysh përparësitë e të rinjve (arsimim më i mirë, mundësi për punësim të përshtatshëm, cilësi më të lartë të jetës), Ministria duhet të koordinojë bashkëpunimin ndërministror për të zgjidhur problemet e të rinjve.
Nxitja e punësimit të të rinjve	Në bashkëpunim me autoritetet e tjera kompetente, dhe mbi të gjitha me Ministrinë e Ekonomisë dhe Punës dhe Agjencinë për Punësim, është e nevojshme të përshkruhen aktivitetet që synojnë nxitjen e punësimit dhe vetëpunësimit të të rinjve (që do të nënkuptonte dhënien e ideve të reja krijuese se si të mundësohet valorizimi i njohurive dhe aftësive të të rinjve në fushën e teknologjive të informacionit dhe komunikimit, mjeteve digjitale, etj.). Në këtë mendim, mund të rishikohen aktivitetet e zbatuara tashmë,²⁰ të vlerësohet suksesi i tyre dhe të parashikohen aktivitete të reja.

¹⁹ Më shumë për ikjen e trurit dhe faktorët që ndikojnë në të në punim: Young, J. (2024) Brain Drain: Definition, Causes, Effects and Examples, Investopedia, достапен на: https://www.investopedia.com/terms/b/brain_drain.asp#:~:text=Causes%20of%20Brain%20Drain&text=Some%20of%20the%20main%20reasons,on%20religion%2C%20gender%2C%20or%20sexuality (qasur më 30.09.2024).

²⁰ Për shembull, grantet për vetëpunësim të Agjencisë për Punësim.

Gjithashtu, në strategjitë dhe dokumentet e tjera të ngjashme, Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë duhet t'i kushtojë vëmendje punësimit të të rinjve. Kur themi se vëmendja duhet t'u kushtohet të rinjve, është e rëndësishme të theksohet se, ndër të tjera, kjo nënkupton zhvillimin dhe/ose forcimin e të ashtuquajturave aftësi të buta midis të rinjve, dhe veçanërisht aftësitë e sipërmarrjes (vendosja e qëllimeve, komunikimi, udhëheqja, menaxhimi i projekteve, investimi, krijimi i bizneseve fillestare, etj.).

Për ta përmbledhur, dispozitat e LOFOASh, Demografisë dhe Rinisë (në fushën e rinisë) janë të përgjithshme, e cila është e natyrshme në dispozitat e përfshira në një ligj sistemik që hedh themelet për organizimin dhe funksionimin e organeve të administratës shtetërore. Megjithatë, nëse marrim parasysh aktivitetet e administratës, si dhe të ministrive, mund të arrijmë në disa njohuri se çfarë aktivitetesh priten nga Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë për të përmbushur kompetencat e përgjithshme të LOFOASh. Përveç kësaj, këto kompetenca mund të operacionalizohen më tej në ligje të tjera, ashtu si mund të parashikohen kompetenca shtesë në ligje të tjera.

2. LIGJI PËR TË PUNËSUARIT NË SEKTORIN PUBLIK DHE LIGJI PËR NËPUNËSIT ADMINISTRATIVË

Ligji për të punësuarit në sektorin publik²¹ është me rëndësi për Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë sepse përmban dispozita për aktet për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës në të gjitha institucionet e sektorit publik. Në këtë kontekst, këto dispozita do të zbatohen gjatë krijimit të njësive të reja organizative në Ministri që do të jenë kompetente për të punuar në çështjet e të rinjve, pra gjatë sistematizimit të vendeve të punës për nëpunësit civilë që do të merren me çështjet e të rinjve.

Më të rëndësishmet në këtë drejtim janë dispozitat e nenit 17 të Ligjit për të punësuarit në sektorin publik.

Aktet për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës

Neni 17

- (1) Akti i organizimit të brendshëm për çdo institucion të sektorit publik përcakton llojin dhe numrin e njësive organizative dhe fushën e punës së tyre, ku përfaqësimi grafik i organizimit të institucionit (organogrami) është pjesë përbërëse.
- (2) Akti për sistematizimin e vendeve të punës, për çdo vend pune në institucionin e sektorit publik, përcakton grupin, nëngrupin, kategorinë dhe nivelin ku përket vendi i punës, si dhe kushtet e përgjithshme, të veçanta dhe përshkrimin e punëve dhe detyrave të punës për çdo vend pune.
- (3) Institucionet përgatisin dhe miratojnë aktin për organizimin e brendshëm dhe aktin për sistematizimin e vendeve të punës, që mbulon njësitë organizative dhe vendet e punës të të gjithë punonjësve, në përputhje me grupet e vendeve të punës të përcaktuara në këtë ligj.

²¹ Gazeta Zyrtare nr. 27/2014, 199/2014; 27/2016; 35/2018; 198/2018; 143/2019; 14/2020; 302/2020.

(4) Institucionet miratojnë aktet e përmendura në paragrafin (3) të këtij neni pas kryerjes së një analize funksionale të bazuar në prova. Në institucionin ku, për shkak të procesit të integritetit të Republikës së Maqedonisë në Bashkimin Evropian, përkatësisht për shkak të angazhimeve të ndërmarra nga projektet e BE-së, ekziston nevoja për sistematizimin e më shumë vendeve të punës sesa përcaktohet në paragrafin (5) të këtij neni, numri i vendeve të punës të sistematizuara përcaktohet në përputhje me analizën funksionale të miratuar nga Ministria për Shoqëri Informatike dhe Administratë dhe organi përgjegjës për buxhetin.

(5) Akti për sistematizimin e vendeve të punës mund të sistematizojë deri në 10% më shumë vende pune se për vendet e punës për të cilat sigurohen burime financiare për paga dhe shtesa në buxhetin e institucionit, me përjashtim të institucioneve me më pak se 30 punonjës, në të cilat mund të sistematizohen deri në 50 vende pune, nëse ka rritje të kompetencave të institucioneve në përputhje me ligjin kur numri i vendeve të punës përcaktohet në përputhje me analizën funksionale.

(6) Në aktet e sistematizimit, postet e nëpunësve të autorizuar në fushën e sigurisë, mbrojtjes dhe inteligjencës, të këshilltarëve të posaçëm dhe të nëpunësve të kabinetit, mund të shënohen si të veçanta dhe ato nuk regjistrohen në Katalog.

(7) Akti për organizimin e brendshëm dhe akti për sistematizimin e vendeve të punës miratohen nga udhëheqësi i institucionit me pëlqimin paraprak të Ministrisë për Shoqëri Informatike dhe Administratë në lidhje me pajtueshmërinë e tyre të ndërsjellë, si dhe pajtueshmërinë e tyre me dispozitat e këtij ligji, si dhe nga organi kompetent për dhënien e pëlqimit për aktin e përcaktuar me ligj ose rregullore tjetër në lidhje me pajtueshmërinë e tyre me ato ligje ose rregullore.

(8) Pavarësisht nga paragrafi (7) i këtij neni, Armata e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ministria e Brendshme dhe organi brenda Ministrisë së Brendshme - Byroja e Sigurisë Publike, Agjencia e Sigurisë Kombëtare, Agjencia e Inteligjencës, organi brenda Ministrisë së Financave - Drejtoria e Policisë Financiare për nëpunësit e autorizuar, gjykatat dhe prokuroritë publike përcaktojnë organizimin e brendshëm, përkatësisht formimin, si dhe sistematizimin e vendeve të punës në përputhje me ligje të veçanta ose rregullore të tjera, dhe pa pëlqimin paraprak të Ministrisë për Shoqëri Informatike dhe Administratë.

(9) Përmbajtja dhe mënyra e përgatitjes së akteve të përmendura në paragrafin (3) të këtij neni, si dhe përmbajtja e analizës funksionale të përmendur në paragrafin (4) të këtij neni, përcaktohen nga Ministri për Shoqëri Informatike dhe Administratë.

Siç mund të shihet nga pika 9 e nenit të cituar, përveç vetë Ligjit për të punësuarit në sektorin publik, akti nënligjor që rregullon përmbajtjen dhe mënyrën e përgatitjes së rregulloreve,²² pra analiza funksionale, është gjithashtu e rëndësishme. Bëhet fjalë për Rregulloren për përmbajtjen dhe mënyrën e përgatitjes së akteve për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës, si dhe përmbajtjen e analizës funksionale të institucioneve të sektorit publik.²³ Është gjithashtu e dobishme të merret parasysh Metodologjia për kryerjen e analizës funksionale në institucionet e sektorit publik e cila u zhvillua nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratë, e cila shpjegon²⁴ në detaje se si duhet të duket procesi i përgatitjes së analizës funksionale. Ne nuk do të shtjellojmë më tej këto akte me këtë rast, duke marrë parasysh se Ministria për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini tashmë ka filluar procesin e përgatitjes së një analize funksionale që do të marrë parasysh lajmet e ndryshimeve në Ligjin për prokurimin publik nga 2024. Siç u theksua në vërejtjet hyrëse, qëllimi i kësaj analize është të shërbejë si një burim shtesë në procesin

²² Këto janë dy rregulla individuale, respektivisht rregullat për organizimin e brendshëm dhe rregullat për sistematizimin e vendeve të punës.

²³ Gazeta Zyrtare nr. 11/2015, 217/2021, 159/2022, 254/2023.

²⁴ Kompetencat e të cilëve në aspektin e administratës publike kanë kaluar në Ministrinë e sapokrijuar të Administratës Publike, në përputhje me ndryshimet në LOFOASH të vitit 2024.

e përgatitjes së një analize funksionale që do të mbulojë të gjithë Ministrinë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini (duke pasur parasysh faktin se kjo analizë është më e ngushtë, d.m.th. i referohet vetëm çështjeve në fushën e rinisë).

Ndërkohë, Ligji për nëpunësit administrativë²⁵ është i rëndësishëm për ministrinë, duke pasur parasysh se punonjësit që do të merren nga Agjencia për Rini dhe Sport kanë statusin e nëpunësve civilë. Prandaj, në procesin e përshtatjes së rregullores për sistematizim për të marrë përsipër punonjësit nga Agjencia për Rini dhe Sport, është e nevojshme të kihet kujdes që përshkrimi i detyrave, kualifikimet e nevojshme, etj, të korrespondojnë me dispozitat e Ligjit për nëpunësit administrativë.

3. URDHËRESË PËR PARIMET E ORGANIZIMIT TË BRENDSHËM TË ORGANEVE TË ADMINISTRATËS SHTETËRORE

Përveç Ligjit për punonjësit e sektorit publik, Urdhesa për Parimet e Organizimit të Brendshëm të Organeve të Administratës Shtetërore është gjithashtu i rëndësishëm në procesin e krijimit të njësive organizative që do të merren me çështjet e rinisë në Ministrinë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini.²⁶ Në këtë urdhëresë organizohen llojet e njësive organizative, kushtet për krijimin e tyre dhe drejtimin e njësive organizative në organet e administratës shtetërore (ministritë, organet brenda tyre, organet e pavarura të administratës shtetërore dhe organizatat administrative). Më të rëndësishmet e kësaj urdhërese janë nenet 4 deri në 6, të cilat rregullojnë kur formohet një sektor, kur formohet një departament, dhe çfarë bëjnë këto njësi organizative.

4. LIGJI PËR PJESËMARRJEN RINORE DHE POLITIKAT RINORE

E rëndësishme për punën e Ministrisë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini është Ligji për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore.²⁷ Ky ligj përcakton konceptet, parimet dhe format themelore të organizimit dhe përfaqësimit rinor, si dhe përcakton detyrime të caktuara për institucionet e sektorit publik (siç është detyrimi për emërimin e nëpunësit rinor). Në këtë konotacion, mund të interpretojmë se zbatimi i këtij ligji nga Ministria do të nënkuptojë edhe zbatimin e kompetencës së saj të përgjithshme nga Ligji për mbrojtjen e fëmijëve për të inkurajuar dhe ndihmuar format e organizimit rinor.

Ligji përbëhet nga 9 kapituj, në të cilët sistemohen 27 nene:

KAPITULLI	PËRSHKRIM
Kapitulli I. Dispozitat e përgjithshme	Ky kapitull rregullon objektin e ligjit, qëllimin e ligjit, emërtimin (përkufizimet) dhe parimet bazë mbi të cilat bazohet ligji.

²⁵ Gazeta Zyrtare nr. 27/2014, 199/2014, 48/2015, 154/2015, 5/2016, 80/2016, 127/2016, 142/2016, 2/2017, 16/2017, 11/2018, 275/2019, 14/2020, 215/2021, 99/2022.

²⁶ Gazeta Zyrtare nr. 105/2007, 146/2007, 149/2011, 166/2015.

²⁷ Gazeta Zyrtare nr. 10/2020

Kapitulli II. Format e organizimit dhe përfaqësimit rinor	Ajo rregullon se çfarë është një organizatë rinore dhe çfarë është një organizatë për të rinj, si dhe çfarë është një organizatë ombrellë rinore. Për më tepër, përcaktohet Asambleja Kombëtare e të Rinjve, si dhe rregullohet mënyra e për mbledhjen e saj dhe fushëveprimi i punës së saj.
Kapitulli III. Regjistri i formave të organizimit rinor	Të gjithë kapitullin e përbën vetëm një nen, dhe ai është neni 13, i cili rregullon Regjistrin e Organizatave Rinore dhe Organizatave për të Rinj Siç u tha tashmë, ky nen rregullon gjithashtu kompetencën e Agjencisë për Rini dhe Sport për të ruajtur regjistrin në fjalë, për ta përditësuar atë dhe për të zbatuar procedurën për regjistrimin në të (e cila fillon me paraqitjen e një kërkesë dhe përfundon me një vendim).
Kapitulli IV. Pjesëmarrja rinore	Kapitulli i katërt, megjithëse titullohet “Pjesëmarrja rinore”, përmban vetëm dy nene, i pari prej të cilëve mban titullin “Trupi kombëtar këshillimor për politikën rinore”, dhe i dyti nuk ka titull, por i referohet gjithashtu Trupit kombëtar këshillimor për politikën rinore.
Kapitulli V. Këshillat Rinore Lokale	Në kapitullin e pestë rregullohet formimi i këshillave rinore lokale, asambleja rinore lokale dhe konstituimi i saj dhe mënyra e zgjedhjes së anëtarëve të këshillit rinor lokal.
Kapitulli VI. Politikat për të rinj	Kapitulli i gjashtë përmban dy nene (19 dhe 20). E para nga këto përcakton Strategjinë Kombëtare për të rinjtë. Parashikohet se çfarë është, kush e përgatit, kush e mban dhe për çfarë periudhe kohore. Gjithashtu është parashikuar që Strategjia Kombëtare të përmbajë, si shtojcë, Planet e Veprimit, dhe është parashikuar që ajo të zbatohet me burime financiare nga Buxheti. Përcaktimi i Strategjisë Kombëtare për të rinjtë (neni 19, paragrafi 1): “Strategjia Kombëtare për të Rinjtë është një dokument strategjik që përcakton synimet dhe prioritetet afatmesme për zhvillimin e politikave rinore dhe promovimin e interesave të të rinjve dhe përcakton masat organizative, financiare dhe administrative për arritjen e tyre”.

	Neni i dytë në këtë kapitull (neni 20) rregullon strategjitë lokale të të rinjve. Strategjitë lokale të të rinjve miratohen nga këshillat e njësive të vetëqeverisjes lokale dhe ato duhet të përputhen me Strategjinë Kombëtare për të Rinj.
Kapitulli VII. Shërbimet për të rinj	Zyra Rinore, Qendrat Rinore dhe Nëpunësit Rinorë janë të organizuara si të ashtuquajtura shërbime rinore. Në këtë kapitull renditet edhe qendra kërkimore që ishte parashikuar në Agjencinë për Rini dhe Sport, dhe tani duhet të ekzistojë në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë (si njësi organizative – departament, për të cilin do të flasim më shumë në vijim).
Kapitulli VIII. Financimi	Kapitulli i tetë ka vetëm një nen, me dy paragrafë, të cilat i referohen fondeve të nevojshme për zbatimin e ligjit.
Kapitulli IX. Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare	Kapitulli i fundit, kapitulli i nëntë, rregullon afatet për: miratimin e akteve nënligjore të parashikuara me ligj; krijimin e regjistrit rinor; miratimin e Strategjisë Kombëtare për të Rinjtë; krijimin e zyrave rinore; caktimin e nëpunësve rinorë; krijimin e këshillave rinorë lokalë; fillimin e funksionimit të qendrave rinore; krijimin e qendrës kërkimore në kuadër të Agjencisë për Rini dhe Sport. ²⁸

Ndër të tjera, disa nga këto 27 nene parashikojnë kompetenca për Agjencinë për Rini dhe Sport:

- në nenin 13, paragrafi 1 parashikohet se “Regjistri i organizatave rinore dhe organizatave për të rinjtë mbahet nga Agjencia për Rini dhe Sport” dhe në paragrafët 2, 4, 5, 6 dhe 7 të të njëjtit nen parashikohen kompetenca shtesë në kuadër të mirëmbajtjes dhe përditësimit të këtij regjistri;²⁹
- në nenin 19, paragrafi 4 përcaktohet se “Strategjia Kombëtare për Rininë është hartuar nga Agjencia për Rini dhe Sport [...], dhe në paragrafin 5 në vijim përcaktohet se “Planet e Veprimit për Strategjinë Kombëtare për Rininë janë hartuar nga Agjencia për Rini dhe Sport pas një opinionit të marrë më parë nga Trupi Kombëtar Këshillimor për të Rinjtë [...]”
- në nenin 23, i cili parashikon detyrimin e organeve të administratës shtetërore dhe njësive të vetëqeverisjes lokale për emërimin e nëpunësve rinorë, thuhet se Agjencia për Rini dhe Sport merr raporte vjetore nga nëpunësit për të rinj.

²⁸ Shumica e aktiviteteve të listuara nuk janë zbatuar brenda afateve të përcaktuara në ligj.

²⁹ Parashikohet se cilat dokumente dorëzohen për regjistrim në Regjistrin (paragrafi 2), që Agjencia për Rini dhe Sport të miratojë vendime për regjistrim në Regjistrin pas kërkesave të paraqitura nga organizatat rinore dhe organizatat rinore (paragrafi 4) dhe një akt nënligjor që rregullon formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit (paragrafi 5). Për më tepër, ekziston detyrimi për të përditësuar rregullisht regjistrin (paragrafi 6) dhe për publikim të regjistrit (paragrafi 7).

- në nenin 24 parashikohet se “Agjencia për Rini dhe Sport krijon një qendër kërkimore për tema të ndryshme që lidhen me të rinjtë”
- neni 26, i cili është pjesë e dispozitave kalimtare dhe përfundimtare, parashikon një afat brenda të cilit Agjencia për Rini dhe Sport ishte e detyruar të miratojë aktet nënligjore në lidhje me Regjistrin e Organizatave Rinore dhe Organizatave për të Rinj, si dhe një afat për krijimin e Qendrës Kërkimore Rinore në kuadër të Agjencisë për Rini dhe Sport.³⁰

Këto kompetenca, domethënë kompetenca dhe detyrime, duhet t’i kalojnë Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, në përputhje me LOFOASh Për ta bërë këtë, është e nevojshme të iniciohen menjëherë ndryshime në Ligjin për pjesëmarrjen e rinisë dhe politikat rinore. Fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport ” duhet të zëvendësohen në të gjitha dispozitat me fjalët “organi i administratës shtetërore përgjegjës për çështjet që kanë të bëjnë me rininë”, “organi i administratës shtetërore përgjegjës për çështjet që kanë të bëjnë me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor” ose formulime të tjera të ngjashme. Përdorimi i një formulimi të përgjithshëm është më i mirë se zëvendësimi i fjalëve “Agjencia për Rini dhe Sport” me fjalët “Ministria për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini” sepse në një rast të tillë mund të vendoset sërish nevoja në të ardhmen nëse ka një riorganizim tjetër të ministrive dhe/ose organeve të administratës shtetërore.

Sigurisht, dhe para ndryshimit të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore, Ministria për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini mund të ndërmarrë veprime të caktuara në përputhje me dispozitat e saj. Në atë konotacion, për shembull, nuk ka asnjë pengesë në Ministrinë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini për të formuar një njësi organizative që do të kryejë punimet e qendrës kërkimore të parashikuara në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore, sepse krijimi i një njësie të tillë organizative nuk kërkon aspak një bazë të veçantë ligjore. Nëse bëhet kjo, Ministria jo vetëm që do të jetë e gatshme të kryejë menjëherë disa nga punët e parashikuara në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore, por gjithashtu do të ketë kapacitete më të mëdha për të mbledhur dhe analizuar informacionin, dhe në këtë drejtim do të jetë në gjendje të japë iniciativa për përmirësimin e çështjeve në sektorin për të rinjtë.

5. STRATEGJIA NACIONALE PËR TË RINJTË

Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, në përputhje me dispozitat e LOFOASh, bëhet ministria përkatëse për:

- përgatitjen e draftit të Strategjisë Kombëtare për Rini dhe planet e saj të veprimit (Ligji për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore thotë se këtë e bën Agjencia për rini dhe sport, e cila, siç u përmend, do të iniciohen ndryshime dhe plotësime në dispozitat ligjore me qëllim të harmonizimit me LOFOASh);³¹
- koordinimi i zbatimit të Strategjisë Kombëtare për të rinjtë;
- monitorimi³² i zbatimit të Strategjisë Kombëtare për Rininë dhe informimi i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë

³⁰ Siç mund të shihet nga shënimet e mëparshme, Qendra Kërkimore për të Rinj nuk është themeluar kurrë në kuadër të Agjencisë për Rini dhe Sport.

³¹ Në bazë të nenit 19, paragrafët 4 dhe 5 të Ligjit për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore, Strategjia Kombëtare për Rini dhe planet e saj të veprimit përgatiten nga Agjencia për Rini dhe Sport. Përgatitja e Strategjisë dhe Planeve Kombëtare të Veprimit për të rinjtë do të kryhet përmes një procesi konsultativ, gjithëpërfshirës dhe transparent. Gjithashtu thuhet se Agjencia për Rini dhe Sport ka për detyrë të marrë një mendim për projekt-verzionet nga Trupi Kombëtar Këshillimor për Rini, dhe vetëm atëherë t’i paraqesë ato në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut për miratim. Megjithatë, Trupi Kombëtar Këshillimor për Rini nuk është krijuar ende, kështu që përmbushja e këtij detyrimi ligjor nuk është e mundur për momentin. Rrjedhimisht, krijimi i Trupit Kombëtar Këshillimor për të rinjtë duhet të jetë prioritet në periudhën e ardhshme, veçanërisht para fillimit të përgatitjes së draftit të Planit të Veprimit të Strategjisë Kombëtare për të rinjtë që do të mbulojë periudhën 2025 – 2027.

³² Në këtë kontekst, nëse monitorimi zbulon një nevojë për të ndryshuar dhe/ose plotësuar Strategjinë Kombëtare, Ministria do të jetë kompetente për të përgatitur ndryshimet e duhura.

së Veriut dhe publikut duke lëshuar raporte të rregullta, përmbledhje, infografikë, etj.³³

Përveç kësaj, Ministria ka detyrimet e veta specifike të përcaktuara në Strategjinë Kombëtare, përkatësisht në Planin e veprimit. Prandaj, kur flasim për aktivitetet dhe masat e ardhshme të Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, është e rëndësishme t'i kushtojmë vëmendje këtij dokumenti strategjik.

Strategjia Kombëtare e të Rinjve u miratua në shtator 2023, e vlefshme deri në vitin 2027.³⁴ Plani i parë i veprimit mbulon periudhën 2023 – 2025,³⁵ ndërsa i dyti (i hartuar nga Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë) duhet të mbulojë periudhën 2025 – 2027. Plani i Veprimit për periudhën 2023 – 2025 përmban disa aktivitete ku Agjencia për Rini dhe Sport është përmendur si institucion përgjegjës.³⁶ Këto aktivitete tani po bëhen përgjegjësi e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.

III. PRIORITETET E MINISTRISË SË POLITIKËS SOCIALE, DEMOGRAFISË DHE RINISË PËR TË FILLUAR PUNËN NË FUSHËN E RINISË

Nga sa më sipër, aktivitetet që duhet të jenë prioritet i Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë në periudhën e ardhshme tashmë po dalin në pah. Këto aktivitete duhet të përqendrohen në:

- përshtatjen e aktit të organizimit të brendshëm dhe aktit të sistematizimit të vendeve të punës me qëllim:
 - marrjen e (një pjesë) të punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport (tashmë të shfuqizuar) në përputhje me dispozitat kalimtare dhe përfundimtare të Ligjit për Ndryshimin dhe Plotësimin e LOFOASh të vitit 2024
 - krijimin e kushteve për kryerjen efektive të punës në fushën e rinisë
- ndryshimet në Ligjin për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore në dispozitat ku parashikohet kompetenca e Agjencisë për Rini dhe Sport
- përgatitjen e programit të punës për një periudhë më të gjatë kohore, i cili, ndër të tjera, do të parashikojë një rishikim të plotë të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore.

³³ Raportet e nxjerra nga Ministria e Drejtësisë për zbatimin e Strategjisë së Reformës në Sektorin e Drejtësisë mund të shërbejnë si shembull i mirë 2017 – 2022: <https://pravda.gov.mk/Upload/Documents/Izvestaj%20strategjia%20pravosuden%20sektor%202022.pdf> (qasur më 30.09.2024). Ka shembuj të tjerë: raporte mbi zbatimin e Strategjisë së Arsimit, raporte mbi zbatimin e Strategjisë së Reformës në Administratën Publike të nxjerra nga ministrinë përkatëse. Raportet që nuk përgatiten nga vetë ministrinë, por nga OJQ-të gjithashtu mund të merren parasysh, për shembull: <https://epi.org.mk/cat/test/mesecni-izvestaj/page/2> (qasur më 30.09.2024).

³⁴ Gazeta Zyrtare nr. 204/2023. Strategjia Kombëtare është në dispozicion në : <https://api.ams.gov.mk/wp-content/uploads/2023/10/nsm23-27-sluzh-ben-vesnik.pdf#> (qasur më 30.09.2024).

³⁵ Ky Plan Veprimi për periudhën 2023 – 2025 mund të arrihet përmes: <https://api.ams.gov.mk/wp-content/uploads/2023/10/akciski-plan-2023-2025.pdf> (qasur më 30.09.2024).

³⁶ Në rishikimin tabelar në Planin e Veprimit 2023 – 2025, është dhënë një kolonë që tregon institucionin përgjegjës për secilën nga aktivitetet. Në një pjesë e rëndësishme e aktiviteteve sugjeron se institucioni kryesor është Agjencia për Rini dhe Sport.

1. PËRSHTATJA E AKTEVE NË MINISTRINË E POLITIKËS SOCIALE, DEMOGRAFISË DHE RINISË DHE MARRJA NË DORËZIM E PUNONJËSVE TË AGJENCISË PËR RINI DHE SPORT

Prioriteti i parë i Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë është përshtatja e aktit për organizimin e brendshëm dhe, rrjedhimisht, akti për sistematizimin e vendeve të punës, me qëllim marrjen e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport, por edhe sigurimin e vendeve të tjera të punës për nëpunësit civilë që do të merren me çështje në fushën e rinisë.

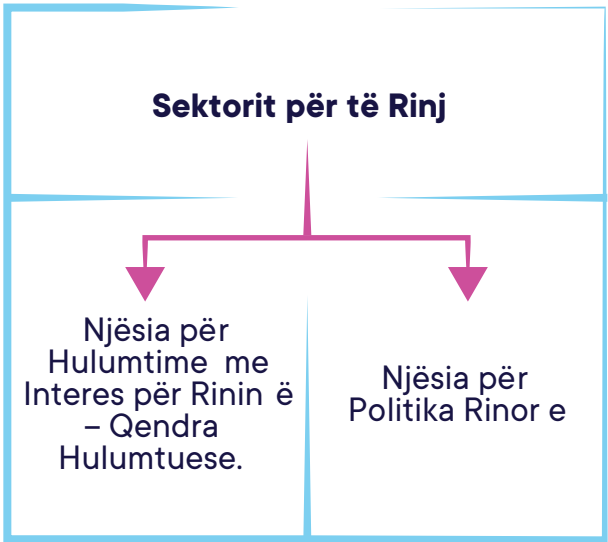
1.1. PËRSHTATJA E AKTIT PËR ORGANIZIM TË BRENDSHËM

Duke marrë parasysh kompetencat në fushën e rinisë që Ministria mori në përputhje me Ligjin për Ndryshimin dhe Plotësimin e LOFOASH të vitit 2024, të cilat u shpjeguan në detaje në tekstin e mëparshëm, është e arsyeshme të mbështetet në krijimin e Sektorit për të Rinj si njësi më e lartë organizative. Në pajtim me urdhëresën për parimet e organizimit të brendshëm të organeve të administratës shtetërore (neni 5), sektori krijohet me qëllim bashkimin e disa fushave/funksioneve të ndërlidhura brenda kompetencave të organit, si dhe me qëllim organizimin, monitorimin dhe koordinimin e punëve brenda kompetencave të departamenteve brenda tij dhe nxitjen e bashkëpunimit të ndërsjellë.

Spektori i Rinisë, për rrjedhojë, do të bashkojë të gjitha funksionet që Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë ka në fushën/resorin e rinisë, të cilat, në thelb, tejkalojnë funksionet që Agjencia për Rini dhe Sport kishte në fushën e rinisë.³⁷

Në kuadër të sektorit për të Rinj, duhet të krijohen dy njësi, të paktën në radhë të parë:

- Njësia për Hulumtime me Interes për Rininë – Qendra Hulumtuese.
- Njësia për Politika Rinore.

Njësia për Hulumtime me Interes për të Rinjtë – qendër hulumtuese për mësimdhënie për dy arsye. Së pari, nga LOFOASH është e qartë se veprimtaria analitike e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë në fushën e çështjeve rinore është thelbësore. Prandaj, është e nevojshme që të ketë një njësi organizative siç është kjo njësi që do të kryejë punë analitike, përkatësisht do të mbledhë dhe përpunojë të dhëna. Aktiviteti analitik është thelbësor për veprimtarinë pasuese të politikëbërjes. Së dyti, tashmë kemi përmendur se Ligji për pjesëmarrje

³⁷ Në nenin 30 të vjetër të LOFOASH, nuk është përcaktuar kompetenca e Agjencisë për Rini dhe Sport për të përgatitur dhe zhvilluar politika në fushën e rinisë, e cila në vetvete është sfida më e madhe, duke pasur parasysh se, siç kemi shpjeguar tashmë, funksioni analitik dhe krijues i administratës del në shprehje.

rinore dhe politika rinore parasheh krijimin e të ashtuquajturës qendër kërkimore në Agjencinë për Rini dhe Sport. Duke marrë në konsideratë faktin se Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë është organi që ndërmerr punën në fushën e rinisë, kjo qendër kërkimore duhet të ngrihet në strukturën e saj organizative. Arsyeja pse njësia organizative nuk mund të quhet vetëm qendër hulumtuese është e thjeshtë: në sistemin maqedonas të organizimit të brendshëm të organeve të administratës shtetërore nuk ka qendra si të tilla. Në pajtim me urdhëresën e mësipërme, njësitet organizative, me disa përjashtime, mund të jenë sektorë dhe njësi. Prandaj, e ashtuquajtura qendër kërkimore nga Ligji për politikën rinore dhe pjesëmarrjen rinore parashikohet të jetë njësi e veçantë. Për ta përmbledhur, në Sektorin për Rininë është e nevojshme të krijohet një Njësi për Hulumtime Rinore – një qendër rinore që do të mbledhë të dhëna, do t'i përpunojë ato dhe do të sigurojë analiza të rrumbullakosura sipas fushave, të cilat do të përdoren më tej për ndërtimin e politikave.

E dyta nga këto dy Njësi, në thelb, është pothuajse identike me Njësinë me të njëjtin emër të ish-Agjencisë për të Rinj dhe Sport (siç dëshmohet nga fakti se mban të njëjtin emër). Kjo njësi do të ketë më shumë funksione, por kryesisht do të kryejë funksionin krijues, përkatësisht do të përshkruajë politika dhe aktivitete në fushën e rinisë. Kjo do të nënkuptojë më tej pjesëmarrjen në përgatitjen e Strategjisë Kombëtare për të rinjtë dhe përgatitjen e projekt rregullorëve. Gjithashtu, kjo njësi duhet të mbajë evidencë, veçanërisht në fushën e organizimit të të rinjve. Pra, kompetencat e Njesisë së Politikave Rinore do të ishin, përafërsisht:

- përgatitja e strategjisë Kombëtare për të rinjtë e Republikës së Maqedonisë së Veriut në koordinim me institucionet e tjera kompetente dhe palët e tjera të interesit
- përgatitja e propozimeve për politika, përkatësisht projekt rregullorëve në fushën e rinisë, organizimit rinor dhe pjesëmarrjes
- përgatitjen e masave dhe politikave për përmirësimin e punësimit të të rinjve, në bashkëpunim me institucione të tjera kompetente
- inkurajimin dhe ndihmën e organizatave rinore dhe pjesëmarrjes rinore duke përgatitur dhe zbatuar masat e duhura për të rritur numrin e organizatave dhe organizatave rinore për të rinjtë, përkatësisht organizatat ombrellë rinore, financimin e formave të organizimit në fushën e të rinjve, etj.
- të miratojë aktet administrative për regjistrin e organizatave rinore, organizatave për të rinj dhe organizatave rinore ombrellë, si dhe aktet administrative për fshirjen nga regjistri, mbajtjen dhe përditësimin e regjistrit
- miratimi i akteve të tjera administrative që, në përputhje me ligjet e veçanta në fushën e rinisë, pjesëmarrjes rinore dhe politikave rinore, duhet të miratohen nga Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë
- mbajtja e evidencave të tjera në lidhje me format e organizimit rinor dhe aktivitetet e tyre
- kompetenca të tjera që rrjedhin nga ligjet.

Sektori për të rinjtë me këto dy njësi së pari mund të formohet me ndryshime dhe plotësime në aktin ekzistues për organizimin e brendshëm të Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, si pasardhës ligjor i Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Në afat më të gjatë, megjithatë, *duhet të iniciohet një proces për miratimin e një akti krejtësisht të ri për organizimin e brendshëm të kësaj ministrie*, në mënyrë që të arrihet një dukshmëri më e madhe dhe të parashikohen njësitet organizative përkatëse.

1.2. PËRSHTATJA E AKTIT PËR SISTEMATIZIMIN E VENDEVE TË PUNËS

Pas përshtatjes së aktit të brendshëm për organizim të brendshëm, është e nevojshme të miratohen ndryshime në aktin për sistematizimin e vendeve të punës, me qëllim të parashikimit të vendeve të punës që do të merren nga të punësuarit nga Agjencia për Rini dhe Sport, por edhe me qëllim të parashikimit të vendeve shtesë të punës të nëpunësve shtetërorë që do të merren me çështjet në fushën e rinisë.

Me fjalë të tjera, vendet e punës duhet të sistemohen në Sektorin e ri të sapokrijuar për të Rinjtë, përkatësisht në Njësinë për Politika Rinore dhe në Njësinë për Hulumtime me Interes për të rinjtë – Qendra Hulumtuese.

Në vendet e punës të sistematizuara në Sektorin e të Rinjve, përkatësisht në Njësinë për Politika Rinore, duhet t’u caktohen atyre personave që ishin të punësuar në Agjencinë për Rini dhe Sport në Sektorin për të Rinj (udhëheqës dhe ndihmës udhëheqës) dhe në Njësinë për Politika Rinore. Prandaj, duhet pasur kujdes që një pjesë e vendeve të punës të sistemuara në Njësinë për Politika Rinore në Ministri të jenë të përshtatshme për punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport (të sistematizuar në Njësinë e Politikave Rinore atje) sepse LOFOASh (përfshirë ndryshimet e vitit 2024) parashikon që ndërmarrja të kryhet përmes ri-caktimit në të njëjtin grup dhe në të njëjtin nivel.³⁸ Sigurisht, në Njësinë për Politikë Rinore gjithashtu duhet të sigurojë më shumë vende pune sesa punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport, gjë që nënkupton zhvillimin e kësaj njësie organizative (nëpunës të rinj civilë në të që do të kryejnë punë në fushën e politikës rinore). Sa vende pune do të sistematizohen duhet të vlerësohet nga grupi i punës që do të përgatisë ndryshimet në aktin e sistematizimit. Megjithatë, njësia kërkimore me interes për të rinjtë – qendra kërkimore, duhet të plotësohet përmes punësimit të ri ose përmes lëvizshmërisë³⁹ (nëse mobiliteti konsiderohet adekuate). Sa vende pune do të sigurohen në këtë Njësi duhet të vlerësohet edhe nga grupi i punës që do të përgatisë ndryshimet në aktin e sistematizimit, në përputhje me vlerësimet fillestare të nevojave. Në çdo rast, nëse marrim parasysh kompetencat e Ministrisë në përputhje me LOFOASh dhe kompetencat e parashikuara në përputhje me Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore, në Sektorin për të Rinjtë dhe në të dy departamentet, duhet të ketë afërsisht këto vende pune:⁴⁰

NJËSIA ORGANIZATIVE	VENDET E PUNËS TË CILAT DUHET TË SISTEMATIZOHEN
Sektori për të rinj	1. Udhëheqësi që do të transferohet nga Agjencia për Rini dhe Sport 2. Ndihmës udhëheqësi që do të ndërmerret nga Agjencia për Rini dhe Sport
Njësia për Hulumtime me Interes për Rininë – Qendra Hulumtuese	1. Udhëheqës 2. Tre këshilltarë që do të hulumtojnë analizat dhe anketat dhe do të vendosin indikatorë, dhe të paktën njëri prej tyre do t’i kushtohet analizave dhe hulumtimeve në lidhje me zhvillimin psikofizik të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre, një për punësimin dhe standardin e të rinjve dhe një për politikat rinore dhe rritjen e pjesëmarrjes së të rinjve 3. Të paktën tre nëpunës (bashkëpunëtorë të lartë, bashkëpunëtorë ose bashkëpunëtorë të rinj në varësi të asaj që do të konsiderohet adekuate) secili prej të cilëve do të punojë në analiza dhe kërkime në fushën e duhur: gjendja psikofizike e të rinjve, punësimi dhe standardi, si dhe pjesëmarrja dhe organizimi i të rinjve

³⁸ Neni 29, paragrafi 15 i Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASh e vitit 2024.
³⁹ Marrja e punonjësve nga organe të tjera dhe/ose riemërimi i punonjësve nga njësitë e tjera organizative nga Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.
⁴⁰ Tabela e ofruar duhet të shërbejë vetëm si një udhëzues për personat që punojnë në sistemin e vendeve të reja të punës në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Këto vende pune, sipas autorit të kësaj analize

Njësia për Politika Rinore	1. Udhëheqës 2. Tre këshilltarë që do të përshkruajnë aktivitetet dhe politikat e Ministrisë, dhe të paktën njëri prej tyre do t'i kushtohet aktiviteteve që lidhen me zhvillimin psikofizik të të rinjve dhe mbrojtjen e tyre, një për punësimin dhe përmirësimin e standardit dhe një për përmirësimin e politikave rinore, rritjen e pjesëmarrjes së të rinjve, mbajtjen e regjistrit të formave të organizimit rinor, etj. 3. Të paktën sa më shumë vende pune të bashkëpunëtorëve të lartë, bashkëpunëtorëve ose ndihmës bashkëpunëtorëve në mënyrë që të jenë në gjendje të marrin përsipër të gjithë punonjësit e Njesisë për Politika Rinore nga Agjencia për Rini dhe Sport, por edhe më shumë vende pune nëse kjo vlerësohet si e nevojshme, duke marrë parasysh kompetencat sipas LOFOASh dhe Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore
----------------------------	--

Sa i përket punonjësve në Njësine për Integrim Evropian dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar midis të Rinjve në Agjencinë për Rini dhe Sport, nuk është e nevojshme të sistemohen vende të reja pune në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Këta punonjës mund të merren duke u caktuar në pozicione të paplotësuara në Sektorin e Integritimit Evropian dhe Bashkëpunimit Ndërkombëtar dhe Sektorin për BE programeve dhe fonde, përkatësisht njësia në kuadër të tyre. Duke marrë parasysh që këta dy sektorë në Ministri janë të specializuar në bashkëpunimin ndërkombëtar, integrimin evropian, projektet dhe fondet evropiane, punonjësit që janë marrë me këto çështje nga Agjencia për Rini dhe Sport natyrisht që do të bëjnë pjesë aty.

Përshtatja e aktit të sistematizimit për të cilin kemi folur deri më tani është vetëm një aktivitet fillestar pasi Ministria e Demografisë dhe Rinisë së Politikës Sociale mund të merrte përsipër punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport dhe të fillonte të bënte gjëra në fushën e rinisë. Është e nevojshme të theksohet se në të ardhmen puna e njësive organizative të sapokrijuara dhe punonjësve të tyre do të duhet të monitorohet dhe rishikohet dhe të parashikohet, aty ku kjo do të gjykohet e nevojshme, rritje e kapaciteteve. Me fjalë të tjera, nuk përjashtohet mundësia që në të ardhmen Sektori për të Rinj dhe njësitë e tij organizative të shohin një rritje të numrit të vendeve të punës të planifikuara. Gjithashtu, në të ardhmen duhet të iniciohet proces për miratimin e një akti krejtësisht të ri për sistematizimin e Ministrisë, me qëllim zëvendësimin e atij ekzistues (që është paraardhësi ligjor – Ministria e Punës dhe Politikës Sociale) dhe që ka ndryshime dhe plotësime të shumta.

1.3. MARRJA NË DORËZIM E PUNONJËSVE NGA AGJENCIA PËR RINI DHE SPORT

Pasi të ketë përfunduar përshtatja e aktit të organizimit të brendshëm dhe aktit të sistematizimit të vendeve të punës, Ministri i Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë duhet me vendim të marrë/punësojë nëpunës civilë nga Agjencia (tani e shfuqizuar) për Rininë dhe Sportin dhe t'i caktojë në vende pune në të njëjtin grup dhe në të njëjtin nivel në: Sektorin për të Rinj (Njësia për Politika Rinore), Sektorin për programet e BE-së dhe Fondeve të BE-së dhe Sektorin për Integrim Evropian dhe Bashkëpunim Ndërkombëtar.

1.4. PLOTËSIMI I VENDEVE TË PUNËS TË SISTEMATIZUARA VAKANTE NË NJËSITË PRANË SEKTORIT PËR TË RINJ

Siq u tha në tekstin e mëparshëm, në dy njësitë e Sektorit për të Rinj të Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, do të sistemohen më shumë vende pune sesa duhet të merren punonjës të Sektorit për të Rinj të Agjencisë për Rini dhe Sport. Prandaj, prioritet i ministrisë duhet të jetë plotësimi i vendeve të lira të punës

që janë të paplotësuara. Afati kohor për plotësimin e plotë të vendeve të punës në Sektorin për të Rinj duhet të përcaktohet nga vetë Ministria, duke marrë parasysh burimet në dispozicion.

2. NDRYSHIMET NË LIGJIN PËR PJESËMARRJEN RINORE DHE POLITIKAT RINORE NË DISPOZITAT KU PARASHIKOHET KOMPETENCA E AGJENCISË PËR RINI DHE SPORT

Siç është shpjeguar në tekstin e mëparshëm, është e nevojshme të iniciohen ndryshime në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore sa më shpejt që të jetë e mundur, në mënyrë që fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport” në të gjitha dispozitat të zëvendësohen me formulimin “organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve që kanë të bëjnë me të rinjtë ose organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve që kanë të bëjnë me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor”. Sigurisht, një formulim tjetër është i pranueshëm për sa kohë që është e përshtatshme që Ministria e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë të ndër marrë punën e këtij ligji në këtë moment. Tashmë është sqaruar se përdorimi i një formulimi të tillë të përgjithshëm është dukshëm më i mirë se futja e Ministrisë së Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë në dispozitat ligjore (sepse në një rast të tillë në të ardhmen mund të ri imponohet nevoja për ndërhyrje ligjore nëse ka mundësi për një riorganizim tjetër të ministrive dhe administratës shtetërore në përgjithësi).

3. PËRGATITJA E PROGRAMIT (TË BRENDSHËM) TË PUNËS E SEKTORIT PËR TË RINJ NË MINISTRINË E POLITIKËS SOCIALE, DEMOGRAFISË DHE RINISË

Kur punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport dhe Sektori për të Rinj do të fillojnë të punojnë në mënyrë efektive, është e nevojshme të përgatitet një program pune (i brendshëm) që do të përshkruajë përparësitë e tij deri në fund të vitit 2024 dhe gjatë vitit 2025, duke marrë parasysh dispozitat e LOFOASh, analizat e shkallës së zbatimit të Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore, masat dhe aktivitetet e parashikuara në Strategjinë Kombëtare për të Rinjtë dhe analizat e zbatimit të saj.

SHËNIME PËRFUNDIMTARE

Riorganizimi i administratës shtetërore që u krye në qershor 2024 rezultoi në lajme të rëndësishme në fushën e rinisë: Agjencia e mëparshme për Rini dhe Sport u shfuqizua, dhe kompetencat e saj në fushën e rinisë (sipas formulimit të LOFOASh) u transferuan në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë. Kjo ministri është gjithashtu e re dhe rezultat i transformimit të Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale. Në LOFOASh është paraparë që një pjesë e të punësuarve në Agjencinë për Rini dhe Sport (të cilët kanë kryer punë në fushën e rinisë), si dhe inventari, të drejtat dhe obligimet dhe ngjashëm që ndërlidhen me punën në fushën e rinisë, të transferohen në Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë.

Qëllimi i kësaj analize, në këtë drejtim, ishte parashikimi se cilat janë aktivitetet prioritare të Ministrisë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini me qëllim marrjen me sukses të punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport, por edhe me qëllim fillimin e punës efektive në fushën e rinisë. Në këtë drejtim, u studiuan perspektivat historike dhe kuadri ligjor në fuqi, pasuar nga rekomandime për hapat prioritare që duhet të ndërmerren nga Ministria për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini. Ndër hapat prioritare ishin përshtatja e akteve për organizimin dhe sistematizimin e brendshëm, miratimi i një vendimi për marrjen në dorëzim të punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport, fillimi i ndryshimeve dhe/ose plotësimeve të Ligjit për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore dhe miratimi i një programi (të brendshëm) të punës nga Divizioni i Rinisë i sapokrijuar i Ministrisë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini. Pasi të jenë ndërmarrë të gjithë këta hapa, Ministria e përmendur do të jetë në gjendje të fillojë të punojë në fushën e rinisë. Sigurisht, në të ardhmen është e nevojshme të rishikohet vazhdimisht puna në fushën e të rinjve dhe, në mënyrë të ngjashme, të përmirësohet Sektori i të Rinjve dhe njësitë e tij organizative.

SHTOJCA 1: PLANI I VEPRIMIT I HAPAVE PRIORITARE

AKTIVITETI	PERIUDHA	KOMPETENT	INDIKATORË TË AKTIVITETIT	TREGUESI ISUK- SESIT
Përshtatja e aktit të organizimit të brendshëm me qëllim krijimin e njësive të reja organizative që do të merren me çështjet rinore	Deri më 31 tetor 2024	Spektori për menaxhimin e burimeve njerëzore	Është përgatitur drafti i ndryshimeve në aktin për organizimin e brendshëm	Pas miratimit nga Ministria për Administratë Publike, janë miratuar ndryshimet
Përshtatja e aktit për sistematizimin e vendeve të punës me qëllim të parashikimit të vendeve të punës ku do të merren punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport	Deri më 31 tetor 2024	Spektori për menaxhimin e burimeve njerëzore	Është përgatitur drafti i ndryshimeve plotësimeve në aktin për sistematizim	Pas miratimit nga Ministria për Administratë Publike, janë miratuar ndryshimet
Miratimi i vendimit për marrjen e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport dhe renditja e tyre në përputhje me nenin 28, paragrafi 15 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e ILOFOASH e vitit 2024	Pas marrjes së pëlqimeve dhe njoftimeve të nevojshme nga ministritë përkatëse për dhënien e pëlqimit për sistematizimet dhe pëlqimin financiar	Njësia për Menaxhimin e Burimeve Njerëzore në bashkëpunim me Njësine për Çështje të Përgjithshme dhe Normative dhe Njësine për Koordinim dhe Asistencë Teknike të Ministrisë	U miratua vendimi për marrjen e punonjësve të Agjencisë për Rini dhe Sport dhe renditja e tyre në përputhje me nenin 28, paragrafi 15 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e LOFOASH e vitit 2024	Punonjësit e Agjencisë për Rini dhe Sport që kanë punuar në fushën e rinisë bëhen punonjës të Ministrisë për Politikë Sociale, Demografi dhe Rini dhe kjo vërehet në Agjencinë e Punësimit dhe SIMBNj
Plotësimi i boshllëqeve në repartet e Sektorit për të Rinjtë	Vazhdimisht	Spektori për të Rinj, Spektori për Burime Njerëzore	Kërkohet pëlqimi për plotësimin e pozicioneve të Ministrisë për Financa	Janë plotësuar të gjitha vendet e punës në njësine pranë Sektorit për të Rinjtë

Inicimi i ndryshimeve në Ligjin për pjesëmarrjen e të rinjve dhe politikat rinore me qëllim që Ministria të marrë përsipër përgjegjësitë	Deri në fund të vitit 2025	Njësia për të Rinj në koordinim me Njësinë për Çështje të Përgjithshme dhe Normative	Përgatitja e propozim - ligj për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për pjesëmarrjen rinore dhe politikat rinore ku zëvendëson fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport” me fjalët përkatëse Drafti i propozohet Qeverisë, miratohet si propozim dhe i përcillet në mënyrë përkatëse Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut	Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut miratoi ndryshimet dhe plotësimet në Ligjin për pjesëmarrje rinore dhe politika rinore
Përgatitja e programit të brendshëm për punën e Sektorit për të Rinjtë	Deri më 30 nëntor 2024	Sektori për të rinj	Përgatitja e programit të brendshëm të punës Programi i brendshëm u prezantohet palëve të interesuara	Aktivitetet dhe punimet ndërmerren në përputhje me programin e brendshëm

SHTOJCA 2: PROPOZIMI PËR ATË SE SI MUND TË DUKEN NDRYSHIMET NË LIGJIN PËR PJESËMARRJE RINORE DHE POLITIKA RINORE PËR MARRJEN E KOMPETENCEVE

LIGJI PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR PJESËMARRJE RINORE DHE POLITIKA RINORE

Neni 1

Në nenin 13, paragrafët (1), (2), (4), (5), (6) dhe (7), fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport” zëvendësohen me fjalët “organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në lidhje me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor”.

Neni 2

Në nenin 19, paragrafët (4) dhe (5), fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport” zëvendësohen me fjalët “organi i administratës shtetërore kompetent për të kryer punët në lidhje me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor”.

Neni 3

Në nenin 23, paragrafi (2) fjalët “Agjencia për Rini dhe Sport” zëvendësohen me fjalët “organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve në lidhje me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor”.

Neni 4

Neni 24 ndryshon si vijon:

“Organi i administratës shtetërore përgjegjës për kryerjen e punëve që kanë të bëjnë me inkurajimin dhe ndihmën e formave të organizimit rinor në aktin e tij të brendshëm të organizimit parashikon një njësi organizative që do të kryejë punë analitike dhe kërkimore për tema të ndryshme që kanë të bëjnë me të rinjtë dhe nevojat e tyre”.

